

ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНЪ

ВЪСТНИКЪ

ОРГАНЪ

на

РУСЕНСКАТА ТЪРГОВСКО-ИНДУСТРИАЛНА КАМАРА

ИЗЛАЗА ЗА СЕГА ЕДИНЪ ПЪТЪ ВЪ СЕДМИЦАТА.

Абонаментъ:

за България:
за година . . . 6 лева
" 1/2 год . . . 3 " "
за странство:
за година . . . 8 лева
" 1/2 год . . . 4 " "
Всичко що се отнася до
въстника се изпраща
до Камарата
Единъ брой 15 ст.

За обявления се плаща:
по 20 ст. на редъ гар-
монда² или заетото му
мѣсто. При повече отъ
трикратно публикуване,
се прави съответству-
щата отстъпка а за по-
големитъ обявления — по
специално споразумѣне.
Неплатени писма не се
приематъ.

Единъ брой 15 ст.

Съдържание:

1. Житната търговия въ района на Камарата, нейното уреждане и подобряние.
2. Прѣгледъ на икономическия животъ въ Франция прѣзъ 1907 год.
3. Прѣгледъ на международния пазаръ за храни.
4. Външна хроника. *Австрия.* Нормирането работното врѣме въ търговскитъ прѣдприятия по законодателенъ редъ. Бюджета на новото министерство на труда. *Германия.* Статистика на акционернитъ дружества въ Германия въ 1907 год. *Русия.* Държавни търговски учебни заведения въ Русии.
5. **Вжтрѣшна хроника.** Утвърденъ изборъ за действителенъ членъ на Камарата. Откриване обучаещи курсъ въ Попово. Важно за нашитъ експортери. Външната търговия на Княжеството прѣзъ м. май и. г. Толерансъ по теглото на вносимия въ страната петролъ въ каси. Валежкитъ и състоянието на посѣвитъ въ Княжеството прѣзъ мѣсецъ юли т. г. Състоянието на посѣвитъ въ района на Русенската Търговско-Индустриална Камара прѣзъ врѣме отъ 7 до 30 юли т. г. Значението на рапицата за увеличаване доходността на земедѣлцето. Ръководство по търговско знание. Солени черва за експортъ. Разпоредби на Дирекцията за Опазване Общественото Здраве. Обявление за заразени отъ холера руски области.

Житната търговия въ района на Камарата, нейното уреждане и подобряние.

II.

Най-важния въпросъ отъ областята на житната търговия въ района на Камарата, на който трѣбва да се обърне внимание е въпросътъ за уредбата на житнитъ тържища. Въ миналия брой ние видѣхме до какви размѣри достига само из-

носа на зърненитъ храни отъ района на Камарата по Дунава, а именно сръдно до 300,000 тона, безъ да смѣтаме движението на хранитъ въ вжтрѣшнитъ желѣзнопътни станции по направление къмъ Варненското пристанище и други вжтрѣшни градове, което достига до едно количество не по-малко отъ 50,000 тона. Това количество е достатъчно, мислимъ, за да се схване нуждата отъ уреждането на тържищата, въ които се извършватъ покупко-продажбитъ на хранитъ. По настоящемъ въ района на Камарата има 8 износни пристанища по Дунава: Видинъ, Ломъ, Рахово, Сомовитъ, Никополъ, Свищовъ, Русе, Тутраканъ и Силистра, въ които се събиратъ отъ околнитъ села хранитъ, прѣдзначени за износъ. По край тѣзи пристанища съществуватъ още нѣколко по-малки износни пунктове по дунавския брѣгъ, каквито сж Ново-село, Врѣфъ и Акчаръ при Видинъ; Цибра при Ломъ; Островъ и Козлудуй при Рахово; Бѣлени и Новъ-градъ при Свищовъ и др. нѣкои съ малко или по-големо значение товарни пунктове. Трѣбва да забѣлжимъ, че между тѣзи товарни пунктове и близкитъ до тѣхъ пристанища владѣе единъ рѣзъкъ антагонизъмъ, който отъ врѣме на врѣме се проявява въ твърдѣ нежелателни инциденти между градското и селско население, които не позволяватъ извършването на една редовна търговия. Независимо отъ тѣзи износни пунктове по Дунава, въ района на Камарата има още и деветъ желѣзнопътни гари, които служатъ за стоварища на хранитъ отъ околнитъ до тѣхъ села. Въ всичкитъ тѣзи житарски центрове днесъ нѣма уредени житни тържища въ сѣчински смисълъ на думата, споредъ съврѣменнитъ изисквания на търговията. Въ разнитъ мѣста търговскитъ сѣлки

съ храни се извършват по разни начини, непочиващи на никаква законодателна санкция, а споредъ както това се е установило отъ практиката на по-силнитѣ и влиятелни търговци-житари. Споредъ съществуващия законъ за тържищата, уредбата на тѣзи последнитѣ се прѣдоставя на общинитѣ, които сж задължени да изработятъ по единъ правилникъ за редътъ, който трѣбва да се пази при сключването на покупко-продажбитѣ. Но, отъ създаването на закона до днесъ твърдѣ малко сж ония общини, които сж се заели сериозно за уредбата на житнитѣ тържища въ своя районъ. Партизанския духъ, който владѣе въ тѣзи учреждения е парализиралъ всѣкава инициатива, прѣдприемана отъ тѣхъ въ това направление. Причината за неуредицата на тържищата трѣбва да се дири по-скоро въ липсата на добра воля и желание въ общинската власть за установяването на единъ опрѣдѣленъ редъ въ житната търговия. На всѣкъдѣ почти общинскитѣ управления сж изработвали съответнитѣ правилници за тържищата, но недостатъкътъ се състои въ това, че нигдѣ почти не сж вземени сериозни мѣрки за тѣхното строго прилагане и контролиране. Поради това всички ония неуредици, злоупотрѣбления съ кринитѣ, нередовноститѣ при сключването на търговскитѣ сдѣлки, по приемането на продаденитѣ храни и тѣхното изплащане се вършатъ въ голѣмъ размѣръ. При доказаната неспособностъ на общинскитѣ управления да уредятъ житнитѣ тържища, споредъ свършенитѣ изисквания на търговията, дългъ се налага на държавата и търговскитѣ камари, съвмѣстно да изработятъ, възъ основа на добри проученитѣ мѣстни условия единъ общъ правилникъ за уредбата на тържищата.

Възъ основата на този правилникъ ще трѣбва да легнатъ такива начала, че да прѣмахнатъ всички ония условия, които придаватъ на житарството, характера на една професия, основана върху експлоатацията на неграмотното селско население. Съобразно съ това ще трѣбва да се въведе въ всѣко житно тържище такъвъ редъ, че всички пристигнали храни съ кола или вагони и непроддени да се продаватъ на едно опрѣдѣлено мѣсто (ограда—оборъ), като се спазва единъ начинъ за продажбитѣ, който да гарантира еднакво интереситѣ както на продавачитѣ, така и на купувачитѣ; да се обяснятъ разнитѣ термини, наименования, клаузи, срокове и пр. употребявани въ житната търговия, както и да се опрѣдѣли тѣхното търговско и юридическо значение; да се въведе задължителния арбитражъ като срѣдство за разрѣшението на разнитѣ спорове, възникващи въ житната търговия, цомъ като една отъ заинтересуванитѣ страни поиска това; да се

уреди единъ ефикасенъ контролъ отъ страна на административнитѣ власти, или чрѣзъ специални контроли, върху злоупотрѣбленията вършени съ кринитѣ и най-послѣ бюджета уредба на житнитѣ тържища трѣбва да обеме и уреждането на една информационна служба относительно цѣнитѣ на зърненитѣ произведения и положението на житнитѣ тържища въ по-важитѣ експортни пунктове въ Княжеството и въ странство. Само такава организация на житнитѣ тържища може да бѣде полезна, еднакво, както за търговцитѣ така и земледѣлицѣ, защото тя отговаря на свършенитѣ нужди на търговията и производството.

Такава една уредба на житната търговия прѣдвижда изработването на единъ правилникъ общъ за цѣлия районъ, или пъкъ, ако търговскитѣ обичаи и пазарни условия въ разнитѣ житарски центрове се различаватъ значително, тогава въ всѣка отдѣлна мѣстностъ, съеходни помежду си условия, да има отдѣленъ правилникъ, въ основата на който безусловно трѣбва да легнатъ обленитѣ по-горѣ принципи. И за да може да се осигури едно правилно прилагане на правилника, добръ ще е да се възложи на търговскитѣ камари контролата върху уредбата на тържищата.

Другъ единъ въпросъ не по-малко важенъ въ житната търговия е въпроса за ограничението на фалшификацията на изнасянитѣ въ странство храни, посрѣдствомъ примѣването имъ съ чужди вещества. Извѣстно е, че примѣването по тоя начинъ на изнасянитѣ храни намалява тѣхната търговска стойностъ и подбива значително цѣнитѣ имъ въ вѣннитѣ тържища. Нечистотата на нашитѣ храни произлиза отъ двѣ причини: първо, отъ това, че самитѣ земледѣлци-производители не сж навикнали да ги прѣчистватъ и прѣсѣватъ слѣдъ събирането имъ отъ хармана и второ, че самитѣ търговци-експортъори, на и тѣзи по желѣзнопътнитѣ станции, сж навикнали да примѣватъ умишлено, по спекулативни съображения хранитѣ съ чужди вещества, било когато се товарятъ тѣ отъ гаритѣ въ вагони, за да бѣдатъ прѣвозени до пристанищата, било, когато ще се товарятъ отъ тѣзи последнитѣ въ корабитѣ, за да бѣдатъ занесени въ странство. Кolkото първия случай за поддържането нечистотата на хранитѣ е невиненъ и се дължи на липсата на съзнание у производителитѣ, толкосъ втория начинъ за умишлено фалшифициране на хранитѣ, чрѣзъ примѣса на други допикачествени материи, е осѣдителенъ и налага прѣдприемането на репресивни законодателни мѣрки. Въпроса за ограничението фалшификацията на хранитѣ е билъ подиганъ нѣколко пѣти отъ тър-

говските камари въ страната; особено детально е разработенъ той отъ Варненската Търговска Камара, отъ търговските корпорации въ Варна и Бургазъ, както и отъ свикванитѣ прѣди години конференции по житната търговия въ гр. Бургазъ. Единодушно е призната необходимостта и полезността отъ ограничението износа на фалшифициранитѣ храни, като се наложи едно изправително износно мито на ония храни, които се изнасятъ за странство, съ единъ процентъ отъ чужди примѣси по-голямъ отъ тоя, който е признатъ за нормаленъ, напр повече отъ 2 или 3%. Споредъ това и размѣра на изправителното износно мито ще зависи и ще бѣде пропорционаленъ съ голѣмината на процента чужди вещества, които съдържатъ износнитѣ храни, съгласно една прѣдварително установена за вѣрка реколта класификация. По тоя начинъ ще се направи невъзможенъ износъ на нечисти храни и ще се заставятъ както земледѣлцитѣ, така и търговцитѣ-житари да се грижатъ за тѣхната чистота. А чистотата на хранитѣ, безспорно, ще подигне търговската имъ стойностъ. Тѣзи мѣрноприятия сѣ биле своеврѣменно прѣпоръчани на Министерството на Търговията, но до днесъ още нищо не е направено по законодателенъ редъ за тѣхното реализиране. Главната причина за да не се прѣдприематъ никакви мѣрки отъ страна на държавата за ограничението на тая фалшификация на хранитѣ е страхитѣ да не би да се нанесе повече вреда отъ колкото полза за народното производство отъ държавната намѣа и нахърняването принципа на свободната търговия. Понеже тоя въпросъ има особено значение за страната, считаме за необходимо да го обяснимъ тукъ по на обширно. Както Русенската Търговска Камара, така и другитѣ Камари трѣбва да иматъ едно ясно и категорично мнѣние по въпроса за фалшификацията на българскитѣ храни. Погледнато отъ гледището на общитѣ стопански интереси на страната, примѣсането на изнасянитѣ въ странство храни съ чужди вещества ще трѣбва да се ограничи по законодателенъ редъ по начина посоченъ отъ насъ по-горѣ. Може би съ тѣзи мѣрноприятия ще се нахърнятъ комбинацитѣ на нѣколкома само безскрупулни спекуланти, които не правятъ изборъ на срдѣтвата въ своитѣ спекули, но това никакъ не трѣбва да ни смущава, защото граматното болшинство отъ земледѣлцитѣ — цѣлото земледѣлческо стопанство ще извлече голѣма полза отъ подигането търговската стойностъ и реномето на нашитѣ храни чрезъ ограничението на тѣхната фалшификация. Въ търговията, па и въ вѣрка друга областъ на стопанската дѣйностъ, не може и не бива да се игнорира общия интересъ прѣдъ частния.

Благодарение индеферентността на държавната власть срдѣмо смѣтѣта, нашитѣ храни, а особено южно българскитѣ, сѣ се компрометирали значително въ външнитѣ тържища. До прѣди 5 години, когато фалшификацията на хранитѣ не бѣ извѣстна и не се е практикувала въ Бургазъ, бургазскитѣ храни, прѣдъ видъ на тѣхната доброкачественостъ, се цѣняха винаги съ единъ и два лева по-скъпо отъ колкото всички останали български храни. Днесъ, обаче, реномето не само на бургазскитѣ, но въобще на българскитѣ храни, е подобно въ външнитѣ тържища, благодарение примѣсането имъ съ чужди вещества отъ страна на нѣкои недобросвѣстни търговци спекуланти. Онова, което важи да бѣде отбѣлзано, то е фактътъ, че фалшификацията на хранитѣ се практикува въ най-голямъ размѣръ прѣзъ ония години, когато зърното се отличава съ своята доброкачественостъ и обратното намалява се прѣзъ годинитѣ, когато зърното е по-слабо. Така прѣзъ 1904 и 1905 години, зърното на нашитѣ храни бѣ значително доброкачествено и прѣзъ тѣзи години примѣсѣтъ имъ съ чужди вещества се практикуваше въ най-широки размѣри; както отъ Бургазъ така и отъ други износни пунктове се изнесоха за странство граматни количества фалшифицирани храни. Прѣзъ 1906 год., обаче, зърното на хранитѣ, вслѣствие на проливнитѣ дъждове и промѣяливостта на атмосфернитѣ условия бѣ доста слабо, а цѣнитѣ ниски и прѣзъ тази година примѣсѣтъ на хранитѣ съ чужди вещества бѣ ограниченъ до минимумъ — почти не се забѣлзваше. Въ замѣна на това цѣкъ износъ на кълциата, която прѣзъ прѣдшѣдствующитѣ двѣ години се е изнасяла повечето примѣсенъ съ червенка, прѣзъ 1906 год. е билъ значително увеличенъ.

Заслужава, така сжко, да бѣде отбѣлзванъ факта, че фалшификацията на хранитѣ не се практикува отъ всички експортни къщи. Основено къмъ това осѣдително срдѣство прибѣгватъ по-незначителнитѣ експортни къщи, тѣй нарѣченитѣ „парвенюта“ въ експортната търговия, а по-сериознитѣ експортни къщи съ всемирна извѣстностъ, които се скъпятъ за своя престижъ и реномето на народното производство не могатъ да възприематъ тоя способъ за борба въ търговията. Явно е тука, че по-малкитѣ експортни къщи правятъ една нелоялна конкуренция на по-крупнитѣ, съ която парализиратъ въ значителна степенъ тѣхната експортна дѣятелностъ.

Така, че отъ изложенитѣ по-горѣ аргументи става ясно до очевидностъ, какво примѣсането на изнасянитѣ за странство български храни съ чужди вещества е въ вреда на народното ни

стопанство и повълителен дълг се налага на държавата да вземе нужните мѣрки, въ споразумѣние съ търговскитѣ камари, за ограниченіето на това зло. Нѣма защо да се страхуваме, че съ тѣзи мѣроприятия ще се накърни принципа на свободната търговия, защото тѣ ще се прѣдприематъ въ полза на общитѣ интереси на народното стопанство. Държавата наврѣдъ, на и у насъ, си е присвоила правото да ограничава по законодателенъ редъ нелоялната конкуренция въ търговията. А каква по-голяма нелоялна конкуренция има отъ тази да се фалшифициратъ изнасянитѣ храни, отъ една шена спекуланти, въ ущърбъ на общитѣ стопански интереси на страната. Нека да заблѣжимъ, че главния стимулъ, който кара спекулантитѣ да примѣсватъ изнасенитѣ храни съ разни долюкачествени материи, е перспективата, че ще могатъ въ единъ моментъ на извѣстно покачване на цѣнитѣ да прокаратъ въ външнитѣ консумативни центрове партиди храни отъ по-добро качество, отъ това, което прѣдставява първоначалната мостра, възъ основа на която е сключена сдѣлката. Обаче, честитѣ арбитражи, на които биватъ подлагани въ Анверсѣ изнасянитѣ отъ България храни, показватъ, че разчетитѣ на тѣзи спекуланти далеко не могатъ да се реализиратъ въ точностъ. Тази практика на експортиторитѣ е накарала външнитѣ купувачи да бждатъ много вискателни спрямо качеството на изнасянитѣ български храни и да изискватъ щото въ контрактитѣ за сключванитѣ съ България сдѣлки да се обозначава съ гольма точностъ качество, теглото и размѣра на чуждитѣ примѣси на продаденитѣ партиди храни.

Посоченитѣ по-горѣ мѣроприятия за ограничѣние примѣсетъ, ще окажатъ влияние за повдигането търговската стойностъ на нашитѣ храни, а това обстоятелство ще ни даде възможностъ да ги изнасяме въ гольми количества, освѣнъ въ белгийскитѣ тържища, още и въ английскитѣ, френскитѣ, италянскитѣ, холандскитѣ и др. тържища. По настоящемъ ние изнасяме нашитѣ храни прѣдимно въ Белгия и Срѣдняя Германия, затова, защото тамъ се дирятъ и могатъ да се прокаратъ най-лесно ефтени храни, не особено доброкачествени и недостатъчно чисти отъ чужди вещества, каквито сж българскитѣ и ромѣнскитѣ. Но, ако единъ день ние вземемъ нужнитѣ мѣрки за подобряването качеството на нашитѣ храни, а особено тѣхната чистота, съ сигурностъ можемъ да се надѣваме, че тѣ ще намѣрятъ добъръ пазаръ въ Англия, Франция, Холандия и др. консуматорски страни. Фактъ е, че прѣди да се въведе практиката на примѣсетъ и фалшификацията, нашитѣ храни, а особено червенката, сж намирали добъръ пазаръ въ Англия и Франция.

Най-накрая има да споменемъ, че въпроса за подобряването качеството на хранитѣ занимава умоветѣ на управляющитѣ кръгове въ Ромѣния и Русия. Въ Ромѣния тоя въпросъ е поставенъ на дневенъ редъ и въротно е да бжде разрѣшенъ въ скоро врѣме. Въ Русия сжщия въпросъ на нѣколко пѣти е билъ обектъ отъ търговскитѣ кръгове и бурсовитѣ комитети, като въ послѣдствие на това прѣди нѣколко години се уреди въ рускитѣ пристанища особенъ контролъ върху изнасянитѣ за странство храни отъ специални инспектори и, възъ основа на специални за цѣльта наредби. Върѣки тоя контролъ нѣколко руски експортюри сж си позволявали пакъ да злоупотрѣбватъ съ примѣсетъ на експортнитѣ храни. Тѣзи злоупотрѣбления взеха особено гольми размѣри прѣвъ изтеклата 1907 година, което обстоятелство подигна, и то справедливо, протеститѣ на германскитѣ импортюри. Въ послѣдствие на това, прѣвъ настоящата година се постигна едно споразумѣние между германскитѣ импортюри на храни и рускитѣ експортюри, съ цѣлъ да се избѣгнатъ за въ бждаще нежелателни недоразумѣния, — щото рускитѣ борсови комитети да изпрацатъ, въ началото на всѣка кампания въ германскитѣ бореи, штандарти (образци) отъ експортируемитѣ храни, възъ основа на които да се разрѣшаватъ спороветѣ относително тѣхното качество.

Въ извѣсна свързка съ ограниченіето примѣсетъ на хранитѣ и подобряването на тѣхното качество стоп и въпроса за уредбата на елеваторитѣ и зърнохранилищата въ по-важнитѣ износни пристанища и житарски центрове. Върху ползата отъ елеваторитѣ у насъ се е писало и говорило на дълго и на широко, та затова цѣма нужда да се спираме тукъ. Ще споменемъ само, че тѣхното стопанско значение, взето въ най-широкъ смисълъ на думата, (разбираме американски типъ елеватори) се състои въ слѣднитѣ примѣщества, които трѣбва да съставляватъ дезидератитѣ въ всѣка една земеделска експортна страна:

1. Тѣ опростотворяватъ, подобряватъ, поевтеняватъ цѣлата манипулация по разтоварването, складирането и натоварването хранитѣ въ паракодитѣ. Намалението на разноскитѣ по прѣмѣстването на хранитѣ, при дешната усиленна конкуренция на задоканскитѣ страни, има гольмо значение въ житната търговия и се отразява благоприятно върху цѣната на продукта.

2. Спомагатъ за реализирането на практиката за обединението на типоветѣ на хранитѣ за всѣки експортенъ районъ и, като прѣдвждатъ една строга и послѣдователна сортировка на хранитѣ по общи типове, позволяватъ експортира-

нето имъ въ обезличенъ видъ. Едно отъ най-важнитѣ условия за постояннитѣ търговски сношения съ отдалеченитѣ пазари, което и съставлява първото изискване на едрата житна търговия и нейнитѣ срочни сдѣлки, е установяването на общи търговски типове храни, извѣстни на всички по-важни житни бурси. Такива общеприети за всемирния пазаръ типове освобождаватъ отъ необходимостта да се продава и купува на основание на мостри, или на основание негочното обозначение „срѣдно качество отъ извѣстна реколта“.

3. Като прѣдвиждатъ една правилна сортировка на хранитѣ, съобразно опрѣдѣленитѣ общи типове, елеваторитѣ спомагатъ за уреждането на гарантния кредитъ и неговото най-широко разпространение както между търговцитѣ, така и между производителитѣ. Защото сортированитѣ, съобразно типовеѣ храни се обеличаватъ и добиватъ свойството на размѣнна етока, отдѣлнитѣ екземпляри на която сѫ напълно еднообразни и могатъ да бѣдатъ замѣнявани една съ друга. Въсѣго етока сѫ индивидуално обозначение, качеството на която ще трѣбва да се прѣглежда и опрѣдѣля при всѣки новъ купувачъ, въ търговията се намиратъ въ обращение особени депозитни (варантни) свидѣтелства, прѣдставляващи извѣстно количество зърнени произведения, качеството на които е опрѣдѣлено и се удостоверява по най-точенъ начинъ съ авторитета на комиситѣта, която ги е класифицирала.

4. Четвъртото прѣимущество на елеваторитѣ е това, че позволяватъ концентрирането на търговията и ограниченето до извѣстна степенъ на многото посредничества.

Както е извѣстно системата на елеваторитѣ произхожда отъ Съед. Щати и тамъ тя е намѣрила най-пълното и съвършено приложение, благодарение на крупнитѣ размѣри и силната концентрация на житната търговия. Тамъ тя дължи произходнитѣ си на взаимното съдѣйствие, което си оказватъ желѣзноопитнитѣ компании и крупнитѣ експортни фирми и затова може да се счита, като американско изобрѣтение *pat. exell. nre.*

Трѣбва да се забѣлѣжи, обаче, че за осъществяването на елеваторната система въ Америка, сѫ пълното обезличаване на зърната, сѫ благоприятствувани много обстоятелства, а главно това, че тамъ прѣобладава едрото земледѣлие съ широко приложение на машината, и, споредъ практикуванитѣ способи за обработване на земята, въ земледѣлието се добиватъ храни почти еднообразни по качество, — обстоятелство, което улеснява въ значителна степенъ класифицирането

имъ по общи типове. Така въ Сѣвернитѣ Щати, по край езерата, се сѣе главно червенката, на югъ — се сѣе царевичката, овесетъ се обработва въ централнитѣ щати. Вашингтонъ и др. При дневното състояние на нашето земледѣлие, при голѣмата раздробленостъ на земитѣ и разнообразието въ качеството на хранитѣ, при липсата на всѣкаквъ стрѣмежъ за подобряването на зърното и прѣчистването му отъ чужди вещества, въвеждането на елеваторната система у насъ, сѫ пълно обезличаване на зърната, е абсолютното невъзможно поне за настоящия моментъ. На първо врѣме, сѫ въвеждането на елеваторитѣ би трѣбвало да се взематъ мѣрки за прѣчистването на хранитѣ отъ чужди вещества, а заедно съ това, би могло да се нареди една класификация на хранитѣ най-много въ 5 или 6 типа по райони по слѣдния начинъ: дунавския районъ да има единъ или два типа; района отъ станцията Червенебръгъ, Плъвенъ — Горня Орѣховица единъ типъ; района Горня Орѣховица — Попово, Ески-Джумая Шуменъ — отдѣленъ типъ; района по линията Русе — Варна (Разградъ, Кеманларъ, Каспичанъ, Варна, Добруджа) — отдѣленъ типъ. Въ Южна България: района отъ Т.-Пазарджикъ, Пловдивъ, Т.-Сейменъ, Хасково, Харманлий — ще има отдѣленъ типъ и най-послѣ района отъ Чирпанъ, Ст.-Загора, Н.-Загора, Ямболъ, Бургасъ отдѣленъ типъ. Като се уредятъ по тоя начинъ 5 или 6 типа извѣстни на европейскитѣ тържища, по които ще се класифициратъ изнасянитѣ въ странство храни, ще се принесе една чувствителна полза на търговията и производството; прѣди всичко качеството на хранитѣ ще се подобри, а заедно съ това и цѣната имъ ще се подигне, защото ще бѣдатъ прѣчиствени, а търговеца нѣма да плаща навло и за боклука и чуждитѣ примѣси, както по става днесъ. Житната търговия пакъ ще бѣде значително улеснена и опростотворена, защото при продажбата на хранитѣ веднажъ цомъ като типа е установенъ, нѣма да става нужда етоката да се прѣглежда, сондира и одобрява по качество. А най-голѣмата полза отъ въвеждането на типовеѣ е тази, че тѣ даватъ възможностъ за въвеждането на гарантния кредитъ. И затова мислимъ, че най-цѣлесъобразно ще бѣде, ако се прѣдостави уреждането на елеваторитѣ на Българската Земледѣлческа Банка, която стои най-близко до нуждитѣ на земледѣлческото население. Възраженето, че съ това Банката щѣла да се отклони отъ своето специално назначение, не трѣбва да ни смущава, защото тъкмо сѣ елеваторитѣ ще може да се уреди най-добръ гарантния кредитъ, който съставлява най-важната проблема въ земледѣлческия кредитъ. Всеизвѣстенъ е факта, че въ началото на есенята, нашитѣ земледѣлци, подъ

натиска на нуждата за пари и често пъти, поради трудноститѣ, съ които е свързано пазенето на бързоразвалящитѣ се зърнени произведения, за които нѣма въ селата нарочно приспособени помѣщения — биватъ принудени да продаватъ събранитѣ храни тутакѣи слѣдъ вършидбата; вслѣдствие на голѣмия напливъ на хранитѣ отъ страна на земледѣлицитѣ, тѣхнитѣ цѣни спадатъ до такава епепь, щото тѣ (земледѣлицитѣ) не могатъ да извлечатъ всичката полза отъ своя непосилень трудъ. Но, ако се въведатъ у насъ елеваторитѣ, заедно съ свързания съ тѣхъ верантенъ кредитъ, тѣзи неудобства ще се прѣмахнатъ, защото тогасъ земледѣлеца нѣма нужда да бърза съ продаването на своитѣ зърнени произведения, а ще ги вложи въ елеватора и срѣщу тѣхъ ще се ползува съ кредитъ въ размѣръ 70 и 80% отъ стойността имъ, като ще чака благоприятния моментъ за покачване на цѣнитѣ, за да ги продаде. Споредъ това у насъ въ България ще трѣбва да се построятъ два главни елеватора въ Варна и Бургазъ и други по-малки (спомагателни) по желѣзнопѣтнитѣ станции и по-важнитѣ износни пристанища по Дунава, неизменно въ Русе, Силистра, Тутраканъ, Свищовъ, Никополъ, Сомовитъ, Рахово, Ломъ и Видинъ. За правилното, обаче, разрѣшение на въпроса, нѣма да бѣде излишно да се назначи една специална комисиия отъ инженери, техници, прѣдставители на земледѣлческата банка и търговскитѣ камари въ страната, която да опрѣдѣли типа и начина на функционирането на елеваторитѣ.

Колкото се отнася до улеснението на житната търговия по дунавскитѣ пристанища, като прѣдварително условие за уредбата на елеваторитѣ се явява въпроса за постройката на кейовеѣ, която трѣбва да се извърши по възможность по-скоро, защото безъ тѣхъ е немислимо да се проектиратъ не само елеваторитѣ, но и каквито и да било други технически приспособления, назначени да улесняватъ манипулирането както по износната, така и по вносната търговия. Освѣнъ Видинския кей, който е окончателно привършенъ, по настоящемъ се строи, и то твърдѣ бавно, кея въ Русе и е отдадена на прѣдприемачъ постройката на тоя въ Свищовското пристанище. А между това днесъ се чувствува належаща нужда да се построятъ кейовеѣ въ всички други пристанища: на първо мѣсто въ Силистра, Ломъ, Рахово, Никополъ и др. Най-накрая не можемъ да не отбѣлжимъ факта, че постройката на кея въ Русенското пристанище върви твърдѣ мудно; ето вече двѣ години има отъ като работитѣ сѣ отдадени на прѣдприемачъ и едва една третя частъ отъ кея е довършена. Желателно е да се взематъ нуждитѣ мѣрки отъ

гдѣто трѣбва, за да се ускори постройката на кея, защото всеко забавяне е въ врѣда на общитѣ интереси на търговията и движението въ пристанището ни. Едновременно съ това би трѣбвало да се помисли за продължението на русенския кей до р. Ломъ, гдѣто има всичкитѣ удобства да се концентрира не само износа на хранитѣ, но и вноса, както и цѣлото движение съ разнитѣ обемисти стоки въ пристанището, за което благоприятствува обширната товарна площадка, която се намира свободна и незаета въ това мѣсто. Върху нуждата отъ продължението на кея до устието на р. Ломъ ще се повърнемъ въ единъ отъ слѣднитѣ броеве на вѣстника.

Прѣгледъ на икономическия животъ въ Франция прѣзъ 1907 год.

(Изъ Вѣстникъ Финансовъ, Промышленности и Торговли).

III.

Законодателната дѣятелность на французкия парламентъ въ 1907 г.

Прѣзъ миналата 1907 г. въ французкия парламентъ сѣ били вотираци нѣколко закона, отнасящи се до икономическата и финансова областъ на държавата.

Въ финансовия законъ за 1908 г. (бюджета на 1908 г.), вотиранъ на 31 декември 1907 год. е помѣтено постановлението за повишение данъка върху борсовитѣ сдѣлки (съ изключение на рентнитѣ и репортнитѣ сдѣлки).

Отъ 1 мартъ 1907 год. съгласно помѣтеното въ бюджета за 1907 год. постановление, влѣзло въ сила законодателното нареждане, споредъ което всички лица, които пускатъ въ обръщение и прѣдлагатъ за продажба или продаватъ движими цѣнности въ Франция, се задължаватъ да публикуватъ въ приложения на в. Journal Officiel свѣдения (по опрѣдѣлена отъ закона програма) за акционернитѣ дружества, чийто акции или облигации, се пускатъ въ обръщение или продаватъ. Силната борсова спекулация и пуснатитѣ въ голѣмо количество въ 1907 г. цѣнни книжа за малко солидни и даже за съвѣсмъ несъществуващи прѣдприятия, послужили като причина да се взематъ тия мѣрки, които отдавна некало французкото общество мнѣние. Обявенията се помѣствали по твърдѣ висока такса за смѣтка на дружествата.

Пръвъ Априль 1907 г. влѣзло въ сила законодателното постановление, което имало по скоро фискаленъ отколкото протекционенъ характеръ, за повишение отъ 1% до 2% на чуждестраннитѣ държавни цѣнности.

Въ свързка съ вълненията въ Южна Франция, прѣдизвикани отъ надирпроизводството на виното и кризиса въ винарството, били вотираны отъ парламента два закона на 4 и 15 юли, които имали за цѣль да отстранятъ фалшификацията на виното. На 27 мартъ 1907 г. билъ гласуванъ законъ за разширението съвѣта на помирителнитѣ съдилища за уреждане спороветѣ между господари и работници, които е внесълъ вѣкон измѣненни и въ тѣхната организация; на 17 априль 1907 г. вотиранъ е билъ закона, който регламентира работата на моряцитѣ отъ пристанищнитѣ морски параходи. На 3 юни с. г. вотиранъ е закона, съ който се утвърждава конвенцията за възнаграждението на работниците за нещастни при работата случаи; 8 юли 1907 г. — законъ, за регламентиране продажбата на тороветѣ; 23 юли 1907 г. — законъ, носящъ измѣнение въ законодателството за прѣследване злоупотребленieto при продажбата на маслата; 23 юли 1907 год. — законъ за санитарното състояние на минитѣ; на 19 декември 1907 г. законъ за контрола на дружествата, които опериратъ чрѣзь капитализацията на влоговетѣ.

Французката банка въ 1907 год. и американския кризисъ.

Движението на отдѣлнитѣ пера отъ баланситѣ на централната емисиона банка, служи като едно отъ най-вѣрнитѣ показатели за състоянието на икономическия животъ въ страната. Французкитѣ икономисти Жюгларъ и Зигфридъ сж направили специални „диаграми-показатели“, въ които чрѣзь съпоставение движения на кривитѣ за шконтото портфейла и металическия запасъ на французката банка, тѣ смѣтатъ за възможно да се прѣдекажи появянето или прѣкратяването на промишленкия кризисъ: когато поличния портфейлъ се силно увеличава, при едноврѣмното намаляване на металическия запасъ, кризиса приближава, а обратното движение на кривитѣ линии — показва края на кризиса. Движението на баланса, на французката банка въ 1907 година не дава никакво основание да се прѣдиолога, че французката промишленостъ я очаква кризисъ. Шконтовий портфейлъ, достигналъ висока цифра, както благодарение общото благоприятно състояние на промишлеността, така сжщо и главно, благодарение стѣпенното положение на нѣкой инострани пари-

чни пазарища, но въпрѣки това металическия запасъ на банката не се е намалилъ.

Шконтовата политика на французката банка, всекога се е старала да поддържа шконтовия процентъ на възможно низкъ и неизмѣненъ урвень. Тая политика е имала благотворно влияние върху търговията и промишлеността, но задачата на банката въ това сжщо врѣме се явява и като защита на златната наличностъ, но която французкото обществено мнѣние е привикнало да гледа отчасти като златенъ фондъ въ случай на война. Французката банка за това и не можа да удовлетвори исканието отъ Америка злато, въ такъвъ размѣръ, на какъвто разчитали американскитѣ банкери, въ врѣме на миналогодишния кризисъ. Французката банка, не единъ път, обаче, въ стѣнителни моменти се е пригичала на помощъ на чуждестраннитѣ парични тържища, при което разрѣдвайки сгъстената атмосфера, французкитѣ банки сж дѣйствували не само въ интереса на тия пазари, на помощъ на които тя е отивала но и въ националитѣ интереси. Въ 1890 год. французката банка е заела на английската 75 мил. фр. при поръчителството на английското ковчежничество. Въ 1906 г. французката банка се е притекла на помощъ на лондонския пазаръ, чрѣзь полично шконтиране на 70 — 80 мил. франка. Пръвъ миналата година, когато въ края на октомври се появи въ Нью-Йоркъ паричния кризисъ и английската банка повиши до 5 1/2, 6 1/2 и 7 % и германската банка до 7 1/2, французката банка покачи шконтото до 4 %, но тя се притече на помощъ на Европа, и е шконтирала полици на 80 мил. франка за смѣтка на Лондонъ.

Американскитѣ банкери, надѣвайки се на шконта на французката банка за една много голѣма сума, прѣговоритѣ, които се водих по тоя въпросъ, били, обаче, прѣкъснати, вслѣдствие невъзможността, въ която се намирили американскитѣ банки, да прѣдставляватъ обезпечение, подобно на това, което въ 1890 год. е прѣдставлявала английската банка (поръчителството на ковчежничеството). Банката е шконтирала обаче, на нѣколко милиона търговски-банкови цѣнности, намирили се въ сношение съ Съединенитѣ Щати, за да покаже, че нейния отказъ не е прѣдизвиканъ отъ враждебнитѣ отношения къмъ американския пазаръ.

Французкото земледѣлие въ 1907 год.

За французкото земледѣлие миналата година е била много благоприятна, освѣнъ на южнитѣ винарски цѣнтрове, които силно пострадали отъ кризиса по винарството и цвекловитѣ центрове, върху които злѣ се е отразило затруднителното

положение на захарната индустрия. При високия урожай, цѣната на хлѣба се е държала на такава височина, щото станало нужда да се подигне въпросъ въ французкия парламентъ за врѣмешното отмѣняване на пшеничните мита.

Урожай на пшеницата, на основание на официални данни се равнявалъ:

	Площадъ на посѣвитѣ		
	хектара,	хектолитри,	квинтала.
1907	6,528,884	130,376,689	191,698,263
1906	6,516,758	114,500,653	89,457,681
1905	6,509,711	118,212,850	91,585,285
1904	6,528,898	105,305,575	81,549,339
1903	6,478,728	128,385,530	98,784,628

Цѣната на пшеницата се е подхвърлила на слѣдните измѣнения (на парижката борса, въ лева за 100 килограма):

	1907	1906
Януари	23,33	23,71
Февруари	23,30	24,02
Мартъ	23,00	24,01
Априлъ	22,87	23,67
Май	24,60	23,67
Юний	25,60	23,63
Юлий	27,24	24,24
Августъ	24,41	22,29
Септември	23,57	22,40
Октомври	23,87	23,28
Ноември	23,—	23,—
Декември	22,11	23,44
Срѣдно за година	23,90	23,55

Съгласно взетитѣ отъ французкото министерство на земледѣлието данни, франция се нуждаела отъ слѣдующето количество пшеница: за потребление — 269 литра на човѣкъ; за посѣви 207 литра на хектаръ; за индустриални цѣпи — 5% отъ общото производство.

Кампанията въ 1906—1907 год. общото количество пшеница, необходимо за франция се равнява по слѣдия разчетъ на 124 мил. хоктоа.

Недостатъчния запасъ при неудовлетворителния урожай, станалъ причина да се прѣдполага, че има значителенъ дефицитъ, който трѣбвало да се попълни отъ вноса. Въ свръзка съ това, цѣнитѣ се покачили отъ юлий до 27 февруари и затова, слѣдъ уясняването състоянието на новия урожай, трѣбвало да се начене обратно движението на цѣнитѣ, което не ставало; до края на годината, обаче, цѣнитѣ продължаватъ да стоятъ на слѣщата

височина, която дѣйствително може да се счита доста доходна за французкото селско стопанство.

Вноса на пшеницата въ 1907 год. въ сравнение съ 1906 г. се равнява (въ хиляди квинтала):

	Обща търговия		Специална търговия	
	1907	1908	1907	1908
Общъ вносъ	9,827	10,688	3,574	3,072
Главни страни на вноса:				
Росия	4,242	5,459	753	1,113
Ромъния	1,015	1,135	292	154
Аргент. Репуб.	528	402	63	72
С. А. Съед. Щати	938	1,424	66	909
Турция	124	203	5	64
Индия	110	239	8	39
Австрия	284	243	19	32
Алжиръ	2,069	1,095	2,069	1,095
Тунисъ	161	151	161	150

Недостигналото количество Франция попълва главно съ безмитенъ вносъ отъ Алжиръ и Тунисъ, а иностранния вносъ е съвсѣмъ незначителенъ. Вносикото количество пшеница за мелничната индустрия съ цѣль на износъ се е значително намалило въ 1907 г. въ сравнение съ 1906 год. отъ 7 до 6 милиона квинтала. Отъ това врѣме, отъ като е била въведена новата регламентация на врѣмешното допускане вноса (съ задължение да се изнесе брашно отъ тая мелница въ която е внесено зърно), врѣмешния вносъ се намалилъ и изгубилъ своето по-ранашно значение.

Реколтата на ръжъта се равнява на 20, 642, 752 хектолитри на 16,11 % повече отъ 1906 г. Тоя резултатъ се е получилъ само благодарение повишението на срѣдната производителностъ, тъй като площадъта на посѣвитѣ била намалила. Срѣдната цѣна въ парижката борса се равнява на 18 фр. 23 ст. въ 1907 г. (16 фр. 28 ст. въ 1906г.)

Реколтата на овѣса е била много добра—110, 699, 576 хектолитри т. е. на 20 мил. хектолитри повече, отъ колкото въ 1906 г. Срѣдната цѣна на хектолитръ се е понизила отъ 20 фр. 75 ст. на 19 фр. 23 ст.

Реколтата на ечмика се равнява на 15,891,236 квин. съ 2 милиона повече въ 1906 г. Цѣната на ечмика се е покачила отъ 18.15 фр. до 19.42 фр. Вноса на ечмика се е покачилъ отъ 1,139,000 на 1,643,000 квинтала.

* * *

Отъ това съвсѣмъ кратко изложение за състоянието на икономическия животъ въ Франция прѣзъ 1907 год., не е трудно да се разбере, че

това донѣкъдѣ икономическо благосъстояние се дължи не на нѣкакъв строго обмисленъ отъ държавата планъ за използване всички налични природни и обществени сили въ страната, а по-скоро на бавното историческо развитие на Франция. При днешкашния общественно икономически моментъ, не може да има отпаданъ или застои на икономическия животъ въ коя да е държава. Поради историко-обществени причини, отпаданъ на старитѣ начини на производство въ една било индустриална, било назадъ останала страна, съвпада съ пораждаването ѝ развитието на нови производствени форми, въ които въ техническа и икономическа смисълъ се изразява историческия прогресъ на тия страни. Същото може да се каже за Франция, особено, като се има прѣдъ видъ, че нейното свободно икономическо развитие си има своята ранна неприквената и дълга история, обаче, Франция относително другитѣ страни, а особено по отношение Англия и Германия е останала много надиръ. При извѣтна стадия отъ производственото развитие на всѣка страна, при ония моменти, когато новитѣ и исторически силнитѣ производствени форми трѣскаво завладѣватъ икономическата област на общественния животъ, социалнитѣ условия породили се и израстнали въ нова икономическа атмосфера, се явяватъ като лѣкъ на новата общественно икономическа наредба, която дава изразъ на свободно развитие. Но, когато техническия прогресъ въ своето движение надмине социалната надстройка, последната започва да му се явява като прѣчка на по-нататъшното развитие. Важи въ дадения моментъ щото държавата, като общественъ институтъ да съгласува крайноститѣ, да открие прѣчкитѣ и да ги прѣмахне. Такава сериозна прѣчка съществува и въ Франция, която затруднява правилното извършване на икономическия процесъ. Макаръ, че единствено Франция е страната, която най-много е направила за усъвършенствуването на социалното законодателство, но тя го е тѣй усложнила, щото дори то се явило като прѣчка за по-нататъшното развитие на производството. За да може да се извършва икономическото развитие на една страна не съ достатъчни само частнитѣ сръдства и инициатива — необходими сѣ още и публичната инициатива и обществени сръдства. Тия сръдства се концентриратъ въ публичната власт, която черпи своята морална и материална сила за осъществяване националнитѣ идеали и разрѣшение на икономическитѣ задачи отъ широкитѣ народни слоеве — посредствомъ данѣцитѣ Данѣкътъ, това е общественната сила, чрѣзъ която държавата дава икътъ на развитието. И когато тая сила се черпи отъ способнитѣ да я дадѣтъ народни слоеве, тогава държавата извършва двойно полезна

работа: като отъ една страна не изсмуква и безъ това изтощеното население, за да го обрече на неминуема погибель и отъ друга, чрѣзъ разумно събранитѣ общественни сръдства се грижи да издигне и закрѣпи пронадващитѣ слоеве (не въ исторически смисълъ). Данѣчната система въ Франция трѣбваше отдавна да приеме другъ образъ, да задоволи вече новоразвили се нужди. Общественната диференциация се е отдавна извършила и, слѣдователно, тя е разложила обществото на неравни въ материално отношение елементи, което ги поставя до крайна враждебност. Слѣдователно системата на косвенитѣ данѣци, която най-много влияе върху условията за поекливането на живота, си е отдавна изживѣла епохата. Днеска, за да се облекчи натегналия товаръ върху плъщитѣ на широкитѣ работни маси, които също тѣй сѣ еднакво необходими въ процеса на производството, трѣбва системата на прѣжитѣ и косвени данѣци да се замѣни съ системата на прогресивния подоходенъ налогъ. Въ Франция сѣ се породили и развили условията за приложението на тая система и може би, въпрѣки спѣнкитѣ, които извѣтна заинтересуванa частъ отъ французкото общество поставя въ денъ близѣкъ, цѣлокупна Франция да излѣзе побѣдителка надъ частична Франция, и да даде икътъ на по-ново културно общественно-икономическо развитие.

Прѣгледъ на международния пазаръ за храни.

Положението на житното тържище, споредъ бюлетена на Comptoir Commercial Anversois, отъ 1 августъ 1908 г. е.

Седмиченъ прѣгледъ.

Общото положение. Никаква промѣна не е настъпила въ общото положение. Тенденцията на тържището е била малко по тиха, това велѣствие благоприятната изобило температура за реколтитѣ и за самата жътва. Отъ статистическа гледна точка положението е твърдѣ затѣгнато. Въ продължение на 15 седмици изирацианията за Европа се движатъ сръдно около 690,000 квартаера седмично, което е имало за послѣствие намалението плаващото количество отъ мѣсець априль т. г. до днесъ съ 4,300,000 квартаера. Въ настояще врѣме общото количество е едно отъ най намаленото, което е отбѣлзвано отъ 1897 година насамъ. Русия и Индия продължаватъ да не изпращатъ голѣми количества, и въротно ще трѣбва да се очакватъ до нѣколко мѣсеца храни само отъ Канада, Съед. Щати и Дунава.

Англия. Врѣмето отъ дванадесетина дни е извънредно благоприятно за реколтитѣ. Жътвата е подкачена вече въ областъта Sussex и Hants и прѣзъ горнята седмица житото ще се поженва въ цѣлия югъ; даватъ една прицѣнка за житото отъ 100 сръщу 108 прѣзъ 1907 год., 106 въ 1906, 205 и 87.5 въ 1904 год. Цифрата 100 изразява добиваемостъта отъ 31.20 бушела за единъ акръ пространство*).

Франция. Отъ тукъ се получаватъ извѣстия съвсѣмъ противоположни. Врѣмето ако и да се е подобрило, обаче свѣденията за реколтата съдържатъ данни по малко благоприятни. Нѣкои подържатъ, че реколтата нѣма да възлиза на повече отъ 40,000,000 квартера, като казватъ, че Франция ще трѣбва да внесе значително количество жито прѣзъ настоящата година. Други пъкъ казватъ, че ако даже реколтата да е въ дефицитъ съ 10%, то пакъ Франция ще посрѣщне своитѣ нужди, съ сегашнитѣ си запаси.

Германия. Реколтата сега не се прѣдставява така добръ, както се имаше надежда прѣди мѣсець. При всичко това, тя ще е една добра сръдни реколта и ще замине съ 2 милиона кварт., миналогодишната. Прѣзъ послѣдния 12 мѣсеченъ периодъ свършващъ на 31 юли т. г. новъ стилъ, има внесено въ Германия около 9,500,000 квартери, която цифра е много по ниска отъ оная, която прѣдполагаше. Този фактъ показва, че за продоволствуването на страната е вземано всичко което е лошо отъ вътрѣшнитѣ запаси, които по настоящемъ сж твърдѣ ограничени.

Унгария. Резултата на реколтата прѣцѣниватъ да е 18,500,000 квартера, значи повече отъ колкото се е очаквало, но все пакъ по долу отъ сръдната реколта, която е 22 милиона мил. квартера.

Запаситѣ сж твърдѣ смалени и се върва, че Унгария не ще да може да допълни нуждитѣ на Австрия.

Ромжния. При все, че реколтата е по долна отъ така наречената сръдни реколта, то пакъ нѣкои жита сж хубави. Италия ги купува безъ колебание и вѣроятно е да сторятъ същото наскоро както Австрия тѣй и Унгария.

Русия. Извѣстията отъ тукъ вмѣсто да бждатъ по добри, напротивъ сж все по-неблагоприятни. Голѣми дъждове сж причинили непоправими врѣди и сж забавили прииждането на жи-

тата къмъ пристанищата. Въ Олеса врѣмето се е подобрило.

Австралия. Изгледитѣ продължаватъ да сж благоприятни.

Америка. Постжленията на зимни жита прѣзъ послѣднитѣ 4 седмици възлизатъ на 2,070,000 квартера сръщу 1,820,000 квартера прѣзъ миналата година и 2,940,000 прѣзъ 1906 година. Цѣнитѣ може да се каже, че сж се покачили, но колкото се отнася до срочнитѣ сдѣлки, то тѣ не сж ни на покачване ни на спадане.

Отправенитѣ партиди съ жито отъ разнитѣ производителни области на земята прѣзъ току що изтеклата седмица, сравнително съ прѣдшешествующата седмица и съ сжщата по редъ седмица отъ 1907 година, сж изразени както слѣдва:

Отъ пристанищата	Сегашенъ 7 дни	Изтеклата седмица	Миналата година
на Атлантика	260,000	180,000	233,000
„ Русия	50,000	16,000	172,000
„ Дунава	17,000	16,000	110,000
„ Индия	—	13,000	203,000
„ Аргентина	271,000	188,000	17,000
„ Австралия	4,000	2,000	21,000

Анверсѣ. Нашето тържище се е задържало твърдо, както за наличнитѣ тукъ количества, тѣй сжщо и за близко идящитѣ, които постепенно се намаливатъ. Разполагаемата стока се продава на бърза ржка и консумацията плаща исканитѣ и цѣни. Мелничарството не е достатъчно снабдено и си прави своитѣ доставки на жито отъ день за день.

Най много се поднася новото жито; а това което ще се товари въ близко врѣме, въ августъ, минава при цѣна малко по смалена отъ това жито, което е вече на пикъ (плаващо). Като че ли не се отдава особено още значение на отправленията за м. августъ и септември, при все, че мѣсечното мелничарство внимателно слѣди исканитѣ цѣни.

Надали нѣкой би се чвелъ днесъ да опрѣдѣли приблизително даже основната цѣна която ще съставлява въ тържището базата прѣзъ новата кампания.

Отъ изложеното до тукъ се вижда, че по настоящемъ има елементи недостатъчно изяснени, които влияятъ върху тържището, а особено неизвѣстностьта на количеството, което ще се получи отъ тазигодишното производство въ странитѣ вносители на зърнени храни. Тѣкмо това е единъ отъ най-важнитѣ фактори, който указва голѣмо влияние прѣзъ изтеклата кампания въ Белгия, гдѣто имаше едно извънредно производ-

*) Като се знае че бушела има обемъ отъ 36.347 литри и акра е равенъ на 4050 м. □, то на единъ декаръ пространство отговарятъ 14 акри (двойни декалитри) добита реколтата.

ство на мѣстни жита, когато пъкъ въ Германия резултатитѣ отъ реколтата сѫ биле по долни отъ колкото направенитѣ прѣдвиждания прѣвъ врѣме на жътвата.

Цѣнитѣ на житата въ Анверсъ:

Kansas 20·50—21·75; Redwinter 19 25—
21·37½; La Plata 21·25—21·67½; Дунавски
20·50—22—Руски 20¾—1½.

Външна хроника

Австрия.

Нормирането работното врѣме въ търговскитѣ прѣдприятия по законодателенъ редъ. Не прѣди много е билъ внесенъ отъ страна на правителството въ австрийския парламентъ законопроектъ, който има за цѣль да нормира работното врѣме въ търговскитѣ прѣдприятия. Но поради силната опозиция на търговскитѣ сдружения съставителитѣ на проекта се отказаха отъ прокараното положение — да се опредѣли максимално работно врѣме, а въ замѣна на това прѣдполага се да установятъ едно общо задължително врѣме за непрѣкъснатата не по-малка отъ 10 часа почивка и то за всички търговски прѣдприятия, както тия на дребно, така и ония на едро и за всѣкаквъ другъ родъ кантори.

Прѣвъ течение на работното врѣме задължителна е обща почивка, която не може да бѣде по-малка отъ 1½ часа, ако работата слѣдъ нея има да се продължава на повече отъ 4 часа и ако служащитѣ не обѣдватъ въ сѣщия домъ, където се помѣства прѣдприятнето. Благодарение на тѣзи мѣрки прѣдполага се да се насърди тѣй нареченото английско разпрѣдѣленіе на работното врѣме, при което работата се извършва непрѣкъснато прѣвъ течение на известно число часове, но затова пъкъ по-рано се свършва, което, безъ съмнѣние, е изгодно за служащитѣ.

Слѣдъ това, относително врѣмето за затварянето на магазинтѣ, въ проекта е прѣдвидено, щото търговскитѣ помѣщения, трѣбва да бѣдатъ затворени отъ 9 часа вечеръ до 5 часа сутринъ. На мѣстнитѣ административни управления се прѣдоставя за отдѣлнитѣ мѣстности или търговски отрасли, да си установятъ и по-ранно затваряне на магазинтѣ, но въ всѣки случай, не по-рано отъ 7 часа вечеръ. По такъвъ начинъ, се регулира и празничната и недѣлната търговия. Исклучения се допускатъ въ случаи на съставянето инвентарни описи, прѣмѣстване, или уреждане на новъ магазинъ; въ пазарнитѣ дни, а така сѣщо и въ извънредни случаи. Освѣнъ това, на индустриалното управление се прѣдоставя правото да разрешава търговията и слѣдъ 9 часа въ течение на не повече отъ 30 дни въ годината. За тая принадлежна работа на служащитѣ се полага да получатъ прилично допълнително възнаграждение. Постановленіето за затварянето на магазинтѣ има сила, така сѣщо, и за амбулантната търговия.

Виена. Бюджета на новото министерство на труда. Прѣвъ м. юни т. г. въ австрийския парламентъ е билъ прѣдставенъ докладъ на бюджетарната комисия по бюджета на министерството на труда. Общата сума въ бюджета на това ново министерство съставлява 79,166,331 крони, отъ които 60,266,087 крони редовни и 18,900,244—извънредни разходи. Необходимитѣ кредити ще бѣдатъ покрити отъ по-голѣмата частъ на сумата, отдѣлена отъ бюджета на другитѣ министерства, функциитѣ на които отчасти сѫ прѣмѣнили въ рѣцѣтѣ на министерството на труда.

Отъ новитѣ специални кредити на новото министерство заслужаватъ внимание слѣдующитѣ. Въ отдѣла за жилищнитѣ помѣщения се намира една асигновка отъ 100,000 крони за разработката на проекта за жилищата. Прѣвъ есенята т. г. ще се състои конгреса на австрийскитѣ архитекти. Прѣдставенитѣ проекти за постройки на малки квартири ще бѣдатъ изложени въ австрийския музей на художествената промишленост. Премированитѣ проекти, прѣдполага се, слѣдъ това, да се издадатъ въ умаленъ видъ въ отдѣлна брошурка. Доклада намира, че сумата 100,000 кр. ще се окаже недостатъчна, особено, ако се вземе още подъ внимание и разходитѣ за прѣдвиденото отъ правителственія законопроектъ насърчение устройството на образцови постройки. Наедно съ това въ доклада се прѣдлага 1) да се произведе статистическо изслѣждане на жилищния пазаръ за да се установи степенята на печалбата и полученитѣ данни да се обработятъ и публикуватъ; 2) да се отпуснатъ субсидии отъ общинитѣ за устройване работнически градини; 3) уреждането на специални библиотеки, обхващащи литературата по жилищния въпросъ; 4) субсидии на специалитѣ по жилищното дѣло, за изпращането имъ задграница съ цѣль за проучване жилищния въпросъ.

Въ отдѣла «Fremdenverkehr», за привлечение иностранци, докладъ намира така сѣщо за недостатъчна асигнованата сума отъ ½ милионъ крони. Свършено недостатъчна се явява, споредъ доклада, и кредита отъ 40,000 кр. за реклами. Прѣди всичко, необходимо е да се сключатъ договори съ най-много разпространенитѣ изъ свѣта вѣстници, относително систематичната рекламна дѣятелностъ въ интереса за засилването прилива на иностранцитѣ къмъ живописнитѣ мѣста, художественитѣ паметници, многобройнитѣ исторически паметници изъ градоветѣ, всемирноизвѣстнитѣ курорти (лѣчебни мѣста), центра на зимнитѣ спортове и пр. и пр. Понататъкъ, слѣдва да се публикуватъ брошури, да се разпространятъ плакати, да се разпрѣснатъ лѣтници листове и даже да се устроятъ пикетинги референти. Сумата 40,000 кр. безусловно не е въ състояние да покрие всичитѣ тия грамадни разходи.

Германия.

Статистика на акционернитѣ дружества въ Германия въ 1907 год. Въ Германия миналата година за пръвъ пътъ се появи официална статистика за акционернитѣ прѣдприятия. Тая статистика ще бѣде постоянно уреждана и публикувана на всѣки три мѣсеца въ статистическитѣ сборници на германската империя, които излизатъ тримѣсечно (Vierteljahrsheft zur Statistik des Deutschen Reiches). Въ току що появилата се втора книжка отъ горѣказаното официално издание, публикувани билъ даннитѣ за акционернитѣ компании въ 1906 год. за основанитѣ нови таква, а така сѣщо и за увеличението на капитала на вече

съществуващите. Отъ тази официална статистика заимствуваме и долните данни:

Въ 1907 год. били основани 216 нови акционерни дружества съ общъ капиталъ 260,718,000 марки; 306 акционерни дружества увеличили своя капиталъ на 412,7 милиона марки и 80 акц. др-ва намазили капитала на 53 милиона марки. Най-интензивна дѣятелност по основаване на нови дружества и увеличението на капитала на съществуващите компании се пада въ първата половина на годината. Така, въ първата половина на годината капитала на новоосновените компании се равнява на 150,5 милиона марки, а въ втората половина на годината—110,2 милиона марки; увеличението на капитала на до тогава основаните акц. компании въ първата половина на годината се равнява на 266,6 мил. марки, а въ втората—всичко 93,5 мил. марки. Така разлика, между първата и втората половина на годината, разбира се, се обуслова отъ депресиата на промишлената конюнктура, която рѣзко се очертава въ втората половина на 1907 г. Отъ 216 новоосновани акционерни дружества 118 см. се образували отъ вече съществуващите прѣдприятия. Отъ общата сума на новообразуванния капиталъ отъ 673,4 мил. марки само 173,8 мил. прѣдставляватъ имуществена стойност отъ съществуващите акционерни прѣдприятия, а останалите 499 мил. били ново внесени. Ако се разпрѣдѣлятъ новоосновените акционерни компании и новосъздадения акционеренъ капиталъ споредъ участието имъ въ разните клонове на промишлеността, то ще се получи слѣдующето:

Въ машиностроителни прѣдприятия възникнали на ново 29 компании съ капиталъ отъ 52,2 мил.; въ индустрията по обработването на жизненни и хранителни продукти—37 дружества съ капиталъ 31,7 мил. мар. (въ тѣхъ 19 пивоварни съ 16,2 мил.), въ металургическата промишленост—11 дружества съ 27,1 мил. капиталъ, въ текстилната промишленост—12 съ 24 мил. капиталъ; по пѣтицата и съобщенията възникнали 15 акционерни компании съ 21 мил. капиталъ и т. п.

Що се отнася до увеличението на капитала на по-рано основаните акционерни дружества, се вижда, че къмъ търговските прѣдприятия спадатъ 114 мил. капиталъ при 58 дружества (между тѣхъ 83,6 мил. къмъ кредитните учреждения); въ рудната и металургическата промишленост, свързана съ машиностроителната индустрия, 69,2 мил. при 7 дружества; къмъ чистата машиностроителна индустрия 49,4 мил. при 61 компании, къмъ пѣтицата и съобщенията 42,7 мил. при 45 компании и пр.

Общото количество дѣйствующи къмъ края на 1906 г. акционерни дружества достигнало 5,050 съ номиналенъ капиталъ 13,767,7 милиона марки. Отъ тѣхъ, прѣзъ течение на 1907 год. 58 дружества съ 62,7 мил. капиталъ били ликвидирани. На 23 дружества съ капиталъ 11,9 мил. билъ учреденъ конкурсъ, нѣкои компании се прѣвърнали въ дружества съ ограничена отговорност, тъй че въ края на 1907, като се вземе въ внимание нововъзникналите прѣзъ сѣдмата година компании, достигатъ на 5,147 акционерни компании съ 14,218,3 мил. марки номиналенъ капиталъ.

При тоя непрекъснатъ ръстъ на акционерните дружества и натрупанъ грамаденъ акционеренъ капиталъ, при това парично море, образувано отъ милиони малки и голѣми златни потоци стичащи се отъ всички краища на империята, концентрирани въ силни бан-

керки и кредитни басени, германската индустрия очерпва своятъ жизненъ сокъ отъ златните отливи на това парично море, чийто вълни сѣ даатъ животъ на много и важни отрасли на германската индустрия. Мощността на послѣдната се дължи твърде много на акционерните компании, защото тѣ см. резервоарите, въ които се вливатъ дребните, разпокъсани и негодни въ това състояние за крупни прѣдприятия капиталы, отъ където пъкъ послѣдните по единъ строго обмененъ редъ се разливатъ за оросването на силната германска индустрия.

Русия.

Държавни търговски учебни заведения въ Русия. Поради честите запитвания до камарата ни, за търговски учебни заведения гукъ долу изложено съобщаваме разните типови търговски учебни заведения. Въ Русия съществуватъ 4 типа:

- 1) Торговие Класы,
- 2) Торговия Школи,
- 3) Коммерческия училища и
- 4) Курсы Коммерческихъ Знаний.

Първия типъ „Торговие Класы“ има за цѣль да дава на лица (не по-млади отъ 12 год.)—прѣимущественно тѣмъ, които служатъ въ търговско-промишлени заведения, начални (елементарни) търговски познания. За постигане въ тия курсове нужно е най-малко първоначално образование.

Втория типъ „Торговия Школи“. Има за цѣль да подготви младежи (12 до 15 год.) за служба въ търговско-промишлените прѣдприятия. Курса е 1 до 3 год. Образователенъ цензъ за постъпване 2-ий и 3-ий класъ.

Третия типъ „Коммерческия училища“ биватъ седмокласни и които даватъ по-скоро общо образование отъ колкото търговско и се приематъ младежи завършили първоначално образование. *Трикласни*, които даватъ само търговско образование и се приематъ младежи завършили 4 класно образование. И двѣте се считатъ за сръдни учебни заведения.

Четвъртия типъ—„Коммерческия Курсъ“—малки и дѣвически—даватъ специално висше търговско образование. За постъпване въ тия курсове се изисква атестатъ за сръдно образование. Курса е 2 и 3 годишенъ.

Като най-добъръ градъ за слѣждане търговско образование, за прѣпоръчване на нашите младежи е гр. Одеса, като най-близкъ по географическото си положение и сравнителната си евтония.

Вжтрѣшна хроника

Утвърденъ изборъ за дѣйствителенъ членъ на Камарата.

Министерството на Търговията и Земедѣлнето съ заповѣдъ № 278 утвърждава избора, станалъ на 20 априль за допълнителенъ членъ на Русенската Търговско-Индустриална Камара отъ русенската селска

околия, за какъвто е избранъ г. *Пенчо Д. Гърбозановъ*, търговецъ въ гр. Русе.

Откриване общарски курсъ въ Попово.

Варненската Търговско-Индустриална Камара е открила въ гр. Попово безплатенъ курсъ по медерното общарство, който ще трае 3 мѣсеца, отъ 4 августъ до 4 ноември текущата година. Курса ще бъде завършенъ съ экзаменуване на ученицитѣ, а издържалитѣ изпита ще получатъ свидетелства за това.

За ученици се приематъ: майстори и калфи, които прѣдставятъ документи, че сж работили занаята поно 4 години.

Записването става до 3 августъ, всеки пренектственъ денъ, въ кангората на дѣйствителния членъ на камарата г. Параскевъ Димитровъ въ гр. Попово.

Важно за нашитѣ експортери.

Една лондонска импортно-експортна-къща, се е отнесла до Русенската Търговско-Индустриална Камара за да влезе въ сношение съ нѣкои фирми занимающи съ експортъ на произведения отъ Княжеството. Интересующитѣ се могатъ да получатъ, както адреса, тъй еждо и други подробности за фирмата отъ Информационното Бюро при Русенската Търговско-Индустриална Камара.

Външната търговия на Княжеството прѣзъ м. май н. г.

Външната търговия на Княжеството прѣзъ мѣсець май н. г. е достигнала до слѣднитѣ размѣри:

Вносъ: 60,219,187 килогр. и 1901 бройки за 13,137,521 лв., срѣщу 47,173,413 кгр. и 657 бройки за 12,830,547 лв. прѣзъ сжщия мѣсець отъ 1907 год.

Износъ: 40,273,681 кгр. и 71,953 бройки за 6,899,069 лв. срѣщу 113,136,520 кгр. и 103,826 бройки за 15,568,545 лв. прѣзъ сжщия мѣсець отъ 1907 г.

Балансътъ на търговията прѣзъ отчетния мѣсець е сключенъ съ единъ дефицитъ отъ 6·3 милиона въ полза на вноса, срѣщу 8·7 милиона излишъкъ прѣзъ сжщия мѣсець.

Външната търговия прѣзъ първитѣ 5 мѣсеца отъ текущата година е достигнала до слѣдния размѣръ:

Вносъ: 145,616,521 кгр. и 7,920 бройки за стойностъ 51,009,543 лв., срѣщу 113,836,243 кгр. и 22,423 бройки за 47,802,918 лв. прѣзъ сжщия периодъ отъ 1907 год.

Износъ: 150,220,548 кгр. и 369,118 бройки за 29,154,755 лв., срѣщу 420,341,425 кгр. и 377,962 бройки за 60,648,517 лв. прѣзъ сжщия периодъ отъ 1907 год.

Балансътъ на търговията прѣзъ първитѣ 5 мѣсеца отъ годината е сключенъ съ дефицитъ отъ близо 22 милиона, срѣщу единъ излишъкъ отъ 12·8 милиона прѣзъ сжщия периодъ отъ 1907 година.

Толерансъ по теглото на вносимия въ страната петролъ въ каси.

По опрѣдѣленото по-рано постоянно тегло на съдържания се въ санджитѣ петролъ отъ 29 кгр. и 500 грама, Министерството на Финанситѣ съ окръжното си подъ № 6173 отъ 16 юли, до митницитѣ оформява, че за напредъ ще се проуца безпрѣпятствено въкой петролъ, чнето него тегло би се колебаело между 29 кгр. 430 гр. до 29 кгр. 500 грама. Съ въвеждането на този толерансъ, търговцитѣ вносители на петролъ се улесняватъ за избѣгване прѣпятствията срѣщнати при досегашната практика.

Валезътъ и състоянието на посѣвитѣ въ Княжеството прѣзъ м-ць юли т. г.

Общо за Княжеството се падатъ приблизително по 65 литри вода на всеки квадратенъ метръ, т. е. около 12%, по-малко отъ нормата. Валезътъ е разпрѣдѣленъ неравномѣрно: така, въ нѣкои мѣста, като Ломъ, Бучино (софийско), Бургазъ и др. сж измѣрени за цѣлия мѣсець не повече отъ 10—15 литри, а въ други мѣста, като Кесарево, Кабюкъ при Шуменъ, Котель, Тетевель, Ченеларе и др. мѣсечнитѣ суми достигатъ до 120—155 литри на квадратенъ метръ. По окръжи валеза се разпрѣдѣля приблизително така: шуменски и търновски окръжи по 85, русенски 80, плевненски 75, вратчански 65, пловдивски и бургазски по 60, софийски 55, варненски, старозагорски и кюстендилски по 50 и видински само 35 литри атмосферна вода за цѣлия мѣсець. Най-слабо напоенитѣ окръжи, както и прѣзъ миналия мѣсець, сж сега пакъ видински и кюстендилски, а най-изобилно е валѣло еждо така, въ шуменски и търновски окръжи.

Прѣзъ отчетния мѣсець юли по новъ стилъ (периода отъ 18 юни до 18 юли по ст. ст.) температурата на въздуха навредъ, безъ изключение, е била малко пониска, облачността незначително по-голяма и валеза изобило за Княжеството приблизително съ 12%, по-слабо отъ нормата за мѣсеца. На нѣкои мѣста, особено въ окръжитѣ търновски, русенски и шуменски, мѣсечнитѣ количества на валезитѣ сж по-голями отъ 100 и сж достигнали дори до 155 литри на квадратенъ метръ, но въ други мѣста, като въ Ломъ, Видинъ, Талашманли, Варна, Балчикъ и пр. не сж получени повече отъ 15—50 литри вода за цѣлия отчетенъ мѣсець. Поройни дъждове, градъ и бури е имало само на малко мѣста и въ слабъ размѣръ.

Въ течение на 12-тъ изтекли дни слѣдъ сключването на отчетния периодъ, е прѣвалявалъ слабъ или умѣренъ дъждъ на нѣколко цѣти и почти навредъ въ страната.

Изобило за цѣлото Княжество валеза е билъ добъръ и отъ особено голѣма полза за кукуруза, просото и трѣвата.

Рано сѣтия кукурузъ е изобило почти много добъръ; той на много мѣста е отличенъ, като въ Ловечъ, Сухиндолъ, Севлиево, Търново, Тутраканъ, Попово, Анхнало, Карлово, и пр., а напротивъ около Видинъ, Ломъ и тукъ-тамъ въ нѣкои други мѣста не е могълъ да се свърже достатъчно и е останалъ твърдъ слабъ, а късно сѣтиятъ даже е загиналъ.

Рано сѣтото просо на много мѣста е ожънато и е дало добра реколтата; късно сѣтото просо почти напредь отива доста добръ.

Отъ картофитѣ, сметано общо за Княжеството, реколтата е почти добра.

Реколтата отъ фасула е повече отъ срѣдна и въ по-големата част на страната е по-добра отъ ланшната.

Първата беритба на тютюна е започната; реколтата изобщо добра, а въ дупнишко много добра, само че тукъ тая година количеството на насѣтитѣ пространства е приблизително съ 25% по-малко отъ ланшното.

Анасонътъ е прибранъ и е далъ много добра реколтата.

Сусамътъ и памука навредь, гдѣто ги обработватъ, сж добри.

Захарното цвекло въ софийско е продължавало да отива много добръ, значително по-добръ отъ миналата година.

Оризницата и въ пазарджишко и въ пловдивско сж ударили малко назадъ по нѣмане достатъчно вода за напояването имъ; но тѣ все още обѣщаватъ повече отъ добра реколтата.

Бостанитѣ почти навредь безъ изключение иматъ добръ завръзъ и не сж страдали отъ нищо.

Жътвата на зърненитѣ есенни и пролѣтни храни е извършвана при особено благоприятни условия и е останала да се довършва слѣдъ 18/31 юли само въ най-високитѣ мѣста. Сжщо и прѣвозването на снопитѣ, както и вършитбата сж вече привършени въ по-големата част на страната и то най-успѣшно. Дъждоветѣ никдѣ не сж причинили нѣкои особени врѣди на складиранитѣ снопи и кръстци. Зърното на тазгодишнитѣ житни храни е изобщо доброкачествено и навредь се отличава съ необикновена чистота, защото поради пролѣтната суша по нивитѣ никдѣ не е имало бурени. Указва се, че слама и плѣва ще има доста и ще може добръ да се яде отъ добитъка, защото сламата нигдѣ не е маносана или нѣщо поврѣдена.

Угаренето е слѣдвало въ по-големата част на страната доста успѣшно. Тая година повече отъ обикновено сж били прѣхвърляни сѣрницата веднага слѣдъ жътвата, може би поради по-големото съзнаване ползата отъ това. Тукъ-тамъ на нѣкои мѣста има вече насѣяна и рапица.

Лозята на повечето мѣста въ Княжеството сж продължавали да сж отлични; поврѣдитѣ отъ градъ, слънчевъ пожаръ, бѣло гниене, пероноспора и пр. нигдѣ не сж значителни. Въ ломско и тукъ-тамъ въ други нѣкои мѣста гроздето е станало въздребно, но то все още ще може да се налѣе, ако занаярѣдъ паднатъ достатъчни дъждове.

Лозарскитѣ работи прѣскане противъ маната, третя и четвърта копанъ, чистенето новитѣ американски лозя отъ росни коренчета и пр. сж могли да се извършватъ почти навредь успѣшно и своевременно.

Тая година зрѣнето на гроздето е почнало рано; въ София даже по лозницитѣ, които сж на прищепни мѣста, то почнало да се шари вече около 5/18 юли, а въ Пловдивъ, Стара-Загора, Сливенъ, Ломъ и други

мѣста е имало на пазари зрѣло грозде за продажъ още прѣди 18/31 юли.

Овощнитѣ дървета сж пострадали само тукъ-тамъ отъ засушаване и вѣтрове. Голѣмото изобилне на сливи въ кюстендилско и всѣкдѣ другадѣ почти никакъ не се е намалило. Добри сж на повечето мѣста и ябълкитѣ, крушитѣ, прасковитѣ, орѣхитѣ и долитѣ.

Ливадитѣ и пасбищата. Коситбата на естественитѣ ливади е продължавала на по-високитѣ мѣста при най-добри условия. Получени сж изобщо слаби откоси, освѣтъ въ шуменско, пирдонско и други нѣкои мѣста, гдѣто накосеното сѣно е било повечко. Качеството изобщо е добро или много добро. Цѣната на сѣното навредь е висока—40—100 лева колата (500—600 кгр.).

Слѣдъ хубавитѣ дъждове, паднали въ края на периода, на доста мѣста се очаква да се получи добро производство.

Старитѣ люцернища на повечето мѣста сж добри и сж косени трети пътъ; до есенята ще могатъ да дадатъ още една добра коситба. Новитѣ люцернищи ливади почти навредь отивали слабо; тѣ на малко мѣста ще дадатъ коситба.

Трѣвата по пасбищата е била изобщо срѣдна. Само въ видинско, ломско и орѣховско пасбищата сж съвършено изгорѣли.

Състоянието на посѣвитѣ въ района на Русенската Търговско-Индустриална Камара прѣзъ врѣме отъ 7 до 30 юли т. г.

I седмица. (7—14 юли)

Русенска околин. Врѣмето прѣзъ тая седмица е било добро. Жътвата привършена тукъ-тамъ започва вършитба. Кукуруза отличенъ, лозята много добри, бостани, градини, овощията отлични.

Вилненска околин. На 10 того падлъ дъждъ.

Никополско. Прѣзъ тая седмица врѣмето е било повечето облачно и атмосферата задушна, състоянието на пролѣтнитѣ посѣви, вслѣдствие продължителната суша е съмнително. Полската работа е съ продължение прѣвозване снопитѣ.

Луковитско. Жътвата на житото е привършена, вършитбата продължава; просото въ добро състояние; кукурузитѣ—добри; лозята на които и второто прѣскане се свърши сж тоже добри. Конопа е въ добро състояние, само че по причина на сушата е дребенъ. Беридбата на лена свърши. Зеленчуковитѣ градини сж добри, а врѣмето благоприятствуваше за извършване на земеделческитѣ работи.

Ловешко. Вършитбата на счмитѣ и житата продължава. Лозята и кукурузитѣ сж доста добри. По пазарнитѣ зърнени тържища се забѣлѣзва намаление цѣнитѣ на хравитѣ.

Видинско. Врѣмето прѣзъ тая седмица било топло и вѣтровито при слабъ дъждъ. Въ ломско и бѣлоградчикско е падналъ тихъ дъждъ безъ да докара нѣкакво измѣнение въ състоянието на посѣвитѣ. Жътвата е почти на свършване, а вършитбата започната.

Търновско. Врѣмето на 6, 7 ясно и точно, на 8 и 9 облачно и вѣтровито, на 10 слѣдъ обѣдъ облачно,

11 смято и 12 слабъ дъждъ. Жетвата на житата привършена, съ включение въ нѣкои балкански общини. Вършидбата продължава. Кукуруза и лозята добри.

II седмица (14—21 юли)

Никополско. Врѣмето прѣзъ тая седмица повечето е било облачно и горѣщо. На 14 того слѣдъ пладиѣ около 5 часа, валяло малко дъждъ на 15 смяци тоже послѣ пладиѣ около 6 часа валяло пороевъ дъждъ безъ да причини нѣкакви врѣди и на 16 смяци отъ сутринята до обѣдъ валяло тихъ и напонтеленъ дъждъ.

Състоянието на пролѣтнитѣ посѣви отъ падналитѣ до сега дъждове е подобро.

Ловешко. Вършидбата продължава. Лозята и мамулитѣ отъ падналитѣ прѣзъ изтеклата седмица проливни дъждове сж се значително подобрили.

Видинско. Врѣмето е било хубаво. Валяло е навсѣкдѣ дъждъ. Лозята сж въ добро състояние и обпаватъ добра реколта.

Търновско. На 13 слѣдъ пладиѣ и прѣзъ ноцята слабъ дъждъ; на 14 облачно и дъждъ; на 15, 16 и 17 изобиленъ дъждъ. Вършидбата продължавала. Падналия дъждъ значително подобрилъ кукурузитѣ и другитѣ култури.

Луковитско. Вършидбата продължава. Просто въ добро състояние. Раннитѣ кукурузи не сж добри, а сугарнитѣ сж добри. Лозята добри и гроздето почнало да се проширва. Зеленчуковитѣ градини смяцо добри, а люперниковитѣ ливади, овоцнатѣ градини и конона не сж до тамъ добри, поради липса на дъждъ.

Вилградничко. На 20 юли въ седата Стакевци, Чупрени, Търговица, Прото-Попинци, Горни и Долни Ломъ и Сръдогрийе е паднала силна градушка съ бури, която е унищожила царевичата, и отнесла много струнани снопи жито.

Значенето на рапицата за увеличаване доходността на земледѣлието.

Отъ голѣмо народо-стопанско значение би било за нашето земледѣлие, разпространението културата на рапицата въ страната ни, доходността на която при благоприятни години възнаграждава земледѣлца четиря и петократно повече отъ навсѣкки други зърнени посѣви и твърдѣ умѣстно ще бжде щото нашитѣ инспектори по земледѣлието да се загрижатъ до като има още врѣме, да прѣпоръчатъ на земледѣлското население засѣването на рапицата, като го снабдятъ и съ потребнитѣ опитвания по отглеждането ѝ. Известно е, че въ нашата съседка Румѣния, културата на рапицата е взела значителни размѣри и днесъ ти е прѣдметъ и на значителенъ експортъ, като винаги е намирала сигуренъ и добъръ пазаръ, както вътрѣ въ страната употребявана въ мѣстнитѣ фабрики за козово масло, така и за външнитѣ консумативни центрове. При наличността на добри почвени и климатически условия за отглеждането на рапицата култура у насъ, не е злѣ да се взематъ отъ земледѣлческитѣ инспектори по енергични мѣрки.

Ръководство по търговско знание.

Прѣподавателя при Държавната Търговска Гимназия въ Свищовъ г-нъ Г. Попковъ се е наелъ да издаде единъ свой трудъ по търговско знание, който въ единъ отъ 15—16 коли голѣмъ форматъ, ще има слѣдното съдържание:

I. Търговия: Опредѣление и значение. Видове търговия.

II. Субектъ на търговията: Търговецъ и търговско обзавеждане. Права и задължения на търговцитѣ. Търговски персоналъ. Търговски посредници. Търговски дружества. Сдружавания.

III. Обектъ на търговията: Реални стоки—опредѣление и подраздѣление, стойностъ и цѣна, мѣрки и теглазки, пари и монети. Фиктивни стоки—опредѣление и подраздѣление, кредитъ, банкноти и книжни пари, полици и записи на заповѣдъ, ефекти: акции и облигации, разни видове държавни заеми, конверсии.

IV. Търговски операции: Опредѣление споредъ търговския законъ. Субективни и обективни търговски операции. Продажба и разнитѣ ѝ видове. Начини на издължение. Арбитражъ и калкулации.

V. Търговски учреждения: Пазари, панаири, бурси и бурсови операции, изложби и музеи. Търговски корпорации, търговски камари, информационни бюра, търговски съдилища, министерство на търговията и козеули. Банки—опредѣление, значение и историческо развитие, банковни операции и сметки. Митници—мита, тарифи, митническа манипулация и документи. Антрепозити, докове, елеватори, свободни пристанища, разни документи. Транспортни и съобщителни срѣдства по сухо, по рѣки и по море, разни документи, поща, телеграфъ и телефонъ. Застрахователни дружества—значение и организация, разни видове застраховки.

VI. Ограничения въ търговията: Субективни и обективни ограничения.

VII. Търговска несъстоятелностъ.

Солени черва за експортъ.

Една фирма поднася слѣднитѣ цѣни за мѣстни черва за експортъ: за овнешки и кози черва 45 лева 100 кгр., говежди и биволски 80 лева хилядата метра и за тоби 27 лева сто парчета. Адреса може да се получи отъ Информационното Бюро при Русенската Търговско-Индустриална Камара.

Разпоредби на Диренцията за Опазване Общественото Здраве.

Съгласно постановлението на Върховния Медицински Съвѣтъ обявени сж за заразени отъ холера гр. Нахичеванъ, Харковъ, Харковската губерния, цѣлата Вайска Донска областъ и Киргизката степъ.

Обявяване за заразени отъ холера руски области.

Съгласно постановлението на Върховния Медицински Съветъ отъ 17 того, обявени сж за заразени отъ холера, астраханската и саратовската губернии въ Русия и се прилагатъ сирямо произхождията и пактниците отъ тамъ, слѣднитѣ карантинни мѣрки:

1) Пактницитѣ, идици направо отъ казанитѣ губернии, да се пропущатъ въ България само прѣзъ пристанищата въ Бургасъ, Варна и Силистра, като се подлагатъ на медицинско прѣглеждане, строга дезинфекция на багажа имъ и 10-дневно медицинско наблюдение въ мѣстожителството, или мѣстоспирането имъ;

2) Пактници, които идатъ отъ незаразени губернии на Русия да се пропущатъ въ България, слѣдъ медицинско прѣглеждане;

3) Забранява се внасянето на черъ хайверъ, вѣскакъвъ видъ прѣсна, пушена и солена риба, които идатъ отъ заразентѣ губернии; ежщо се забранява

вноса на вѣскакъвъ видъ стари употребявани прѣдмети, дрипи, отхвърляци и нечисти дрѣхи, покривки и завивки, употребявана стара запапана хартия, употребявани вѣтници, които пристигатъ отъ заразентѣ губернии въ видъ на стока и

4) Черъ хайверъ, вѣскакъвъ видъ прѣсна, пушена и солена риба, които идатъ отъ незаразени губернии на Русия, се пропущатъ свободно въ България, обаче, тѣ трѣбва да се придружаватъ съ свидетелство, издадено отъ портовата санитарна власть на пристанището отъ което сж натоварени съ прѣдназначение за България, въ което свидетелство трѣбва да бжде точно указано, че тѣ дѣйствително сж произведение отъ незаразено мѣсто, или че сж произведение отъ сега заразено мѣсто, но прѣди появяването на холерата: въ ежщото свидетелство трѣбва да бжде означено мѣсто-произхождението на рибата, или хайвера, врѣмето кога е изнесена отъ тамъ, кога е натоварена и отъ кое мѣсто, съ прѣдназначение за България.

